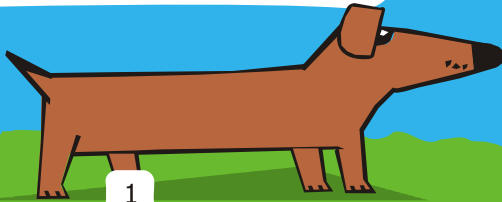

BEBEKLERİN İLK KELİMELERİ NELERDİR?

Kız ya da erkek tüm küçük çocuklar genellikle 1 yaşına kadar ilk kelimelerini söylerler. Bu kelimeler tüm çocuklarda benzerdir: “an-ne”, “ba-ba”, “na-na”, “ma-ma”. Hece yapıları bakımından babıldanmaya benzerler ve çoğunlukla ses taklidine dayanırlar. Çocuğun kendi kendine telaffuz ettiği kelimeler onun aktif kelime dağarcığını oluşturur. Bununla birlikte yaklaşık 1 yaşından itibaren bebek telaffuz edebildiğinden çok daha fazla kelimeyi anlar. Bu kelimeler onun **pasif kelime dağarcığının** bir parçasıdır.

Yaklaşık 1 yaşında ilk birkaç kelime konuşulduktan sonra çocuklar aktif kelime dağarcıklarını çok yavaş bir şekilde “oluştururlar”. Genellikle ilk kelimelerin söylenmesinden yaklaşık 6 ay sonra bebeğin az sayıda önemli kelimenin telaffuzunu yavaşça öğrendiği bir dönem vardır. Bir çocuğun söylediği sözün anlamı bir yetişkin için ancak çocuğun iletişim kurduğu durumdan anlaşılabilir. Örneğin, “gıdık” şu anlamlara gelebilir: tavuk, herhangi bir kuş, yumurta, yumurta istemek; “r-r-r” şu anlama gelebilir: köpek, kaplan, aslan, hırlamak, korku.

1 yıl 6 aylık olduklarında birçok çocuk bu türden 30-50 kadar kelimeyi nispeten anlaşılır bir şekilde telaffuz ederek ve bunları hem kendiliğinden, kendi inisiyatifleriyle hem de bir yetişkinin sorusuna yanıt olarak kullanarak konuşmaya başlamıştır. Bazı ilk kelimeler “yetişkin” muadillerinden oldukça farklıdır, ancak anne bebeğini iyi anlar (“ki” favori bir oyuncak kedi, “ker” bir şeker vb.).

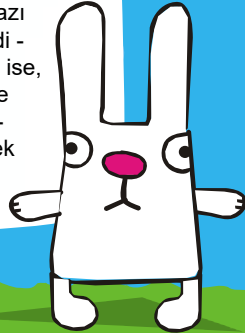
Tüm çocuklar ortak (ve yaygın olarak anlaşılan) bir dili konuşmaya başlamadan önce bir babıldama evresinden geçer.

Aktif (sözlü) konuşmayı geliştirmek için çocukla iletişimde kolay (babıldayan) kelimeleri (örneğin “ma-ma, ba-ba, de-de vb.) kullanmaya devam edin ve bunları açıklama olarak yaygın kelimelerle birlikte kullanın. Yetişkin, bir oyun etkinliği gerçekleştirirken veya sadece bebekle iletişim kurarken yavaş konuşur. Çocukla konuşmayı zamana yaymak, duraklamalar yapmak ve elbette söylenenleri 2-3 kez tekrarlamak gerekir.

Bir bebek için, ilk kez duyduğu veya karşılaştığı her şeyin görsel olarak gösterilmesi (görsel örnek) çok önemlidir. Bebek, sizin isteğiniz üzerine tanıdık nesneleri bulmaya teşvik edilmelidir, aynı zamanda tanımadığı nesneleri bu nesneler arasından ayırt etmesi beklenmelidir. Bu durumda, tanımadığı nesne (oyuncak) 3-4 tanıdık nesne arasında yalnızca bir tane olmalı ve mümkünse onlarla keskin bir şekilde zıtlık oluşturmalıdır (örneğin, üç beyaz tavşan ve bir siyah köpek).

Her oyunda ve etkinlikte öğrenilen kelimeleri tekrar edin (pekiştirin) ve yeni nesnelerin ve onlarla yapılan hareketlerin adlarını ekleyin. Nesnenin adı önce söylenmeli, sonra ise ses taklidi, ünlem ya da bebeksi kelime gelmelidir. Örneğin, çocukla birlikte “uçak”ı incelerken şöyle demelisiniz: ‘Bu bir uçak. Uçak uçuyor, uçak ‘Vuuuuu’ diye ses çıkarıyor.’ Çocuğa sadece bir nesnenin adı verilmekle kalmayıp, aynı zamanda diğer adlandırma seçenekleri de sunulmalı ve o kelimeyle kullanılan bazı deyimler de verilmelidir. Örneğin: ‘kedi - minik kedi’. Hareket adlandırıldığında ise, mutlaka hareketi gerçekleştiren nesne belirtilmelidir (örneğin, ‘balon patladı - ‘Bom!’ şeklinde), sadece ‘Bom!’ demek yeterli değildir.

Ses taklitleri, çocukların ilk kelimelerinde önemli bir yer tutar — bu, çocuğun dil gelişiminde zorunlu bir aşamadır. Eğer bebeğiniz bu tür ‘kelimeleri’ çok az kullanıyorsa, onunla iletişim kurarken siz ne kadar sık bu tür kelimeler kullanıyorsanız, bir düşünün.

Çocuğun oyununu gözlemleyerek aşağıdaki gibi “konuşma üretimini” kaydedin:

- mevcut kelimeler (anlamli sesler, heceler ve ses taklitleri);
- mevcut babıldanmalar (anlamsız çeşitli sesler ve heceler).

Aşağıdaki babıldanma sözcüklerini kullanarak önerilen bir sözcük dağarcığı oluşturun (sözcük bir ses taklididir):

Davul – bam-bam-bam.
Düştü – pat, pat.
Salıncak, salıncağa
binmek – vınn-vınn.

Yağmur – şıp-şıp.
Kaz – ga-ga-ga.
Kurbağa – vırak-vırak.

Ver, vermek? – ver.
Köpek – hav-hav.
Karga – gak-gak.
Uyumak – eee-eee

Yetişkin, örneğin ses taklitleri eşliğinde konuşurken tam kelimeler kullanmalıdır, örneğin, “Salıncakta sallanmak ister misin? Sal-Sal?”, “Bebek uyuyor, eee-ee-ee”. **Belki de çocuğunuz yağmur, karga ve salıncağı neredeyse aynı şekilde adlandıracaktır, ancak bunlar üç kelime olacaktır. Ve dikkatle dinlerseniz bebeğinizin bunları farklı şekillerde söylediğini duyacaksınız.**

Bir süre sonra çocuk yetişkinlerin kelime dağarcığından kısaltılmış ve basitleştirilmiş kelimelere sahip olacaktır, örneğin: “köp/pek/kepek,” köpek anlamına gelir. Bu kelimelerin çocuğunuzun kelime dağarcığında yer edinmesi için ortaya çıkışlarını kaçırmayın ve çocuğunuzla iletişiminize aktif olarak dâhil edin. Onları bebeğinizle olan etkileşimlerini aktif olarak dâhil edin.

Aynı zamanda çocuk, tüm mesajı tek bir kelimeyle değiştirdiğinde örneğin bir çekiç gördüğünde “Baba” dediğinde “tümce sözcük” ortaya çıkar. Bu, çocuğun bir konuda kafasının karıştığı anlamına gelmez, sadece “Babam bu çekici kullandı” demeye çalışmaktadır, bu da mesajını deşifre etmeniz gerektiği anlamına gelir ve ardından bebek anlaşıldığını hissedecektir. Çocuğunuzun oyunda ve günlük yaşamda iki kelimeli yapılar, iki kelimelik ifadeler veya kelimeler ve jestler kullanmaya teşvik edin: “bebe düş” (kukla düştü).

İlk kelimelerin ortaya çıkmasını teşvik etmek için çocukla bir hikâye oyunu oynamanızı öneririz.

“Teremok” Masalı

İşte bir ev (teremok). İyk iyk diyerek geliyor (Fare): Tak tak tak. Kim o? Ben burada (yaşayacağım).

Vırak-vırak geliyor (kurbağa): Burada kim var?

- Ben iyk iyk (fareyim). Sen kimsin?

Ben vırak-vırak (kurbağayım).

- Gel!

Tavşan geliyor: Tak tak tak. Kim o?

- Ben iyk iyk (fareyim).

- Ben vırak-vırak (kurbağayım).

- Sen kimsin?

- Tavşanım.

- Gel!

Benzer ifadeler, önceki karakterler bir kurtla, tilkiyle ve ayıyla karşılaştığında da kurulur.

Her şeyin çocuk için ilginç ve ilgi çekici olması gerektiğini unutmayın. Bol şans!

SES TAKLİTLERİ VE YANSIMA SES SÖZLÜĞÜ

Eylemleri ifade eden ses bileşenleri

ham ham	hop hop	gıcır gıcır
tak tak	şıp şıp	ding dong
trr	zırr	la la la
	tık	pat pat

Hayvanların sesleri

hav hav	ai ai	vırak vırak	miyav
me-e-e	hi hii hi	ü ürü ü	cık cık
vak vak	gak gak	guk guk	möö
tıss	gıt gıt gıdık		

Araba, araç ve saat sesleri

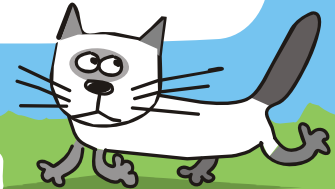
düt düt	zz zz
bam bam	dıt dıt
tin tin	
tak tak	çıt çıt
çuf çuf	tık tak

Ağlama, gülme, başkalarının ünlemlerini ve duygusal çıgıllıklarını taklit etme

aa	ah ah	kah kah
ay	da	şş!
alo	hişt	ıyy

Bebeğin ilk kelimelerinden ve kendi kendine telaffuz edebildiği ve sadece anladığı, ancak henüz konuşmadığı kelimelerden, ana dilinde ustalaşmaya yeni başlayan bir çocuğun sahip olduğu gerçek kelime dağarcığı olan ilk çocuk kelime dağarcığını oluşturmaya başlar. Bebeğin ilk kelimelerini teşvik etmek için ünlü çocuk yazarı Tatiana Shorygina'nın çok küçük dinleyiciler için özel olarak tasarlanmış "Evcil Hayvanların Sesleri" adlı şiir seçkisini kullanabilirsiniz (1 yaşından 1 yaş 6 aya kadar olan çocuklar için şiirler). İşaretli kelimeleri çocukla birlikte söyleyin, daha sonra çocuk bunları kendi kendine söylemeyi öğrenecektir.

Çok az süt döktüler! **“Miyav!”**
diye miyavladı kedicik.

Köpek **“Hav, hav, hav!”** diye
havlar ve yabancıları dışarıda
tutar.

“Buzağım nerede? Bilmem ki!”,
İnek der ki **“Mööööö.”**

Civciv öttü: **“Cik cik!”** Kardeşlerim
nerede?”

Ördek **“Vak, vak!”** Bir sürü
bebeğim var.” diye vaklıyor.

Horoz çitin üzerinde şarkı
söylüyor: **“Ü ürü ü”**

Tavuk gıdaklıyor: **“gıt gıt gıdak”**
Tavukaları beslemek kolay değil!

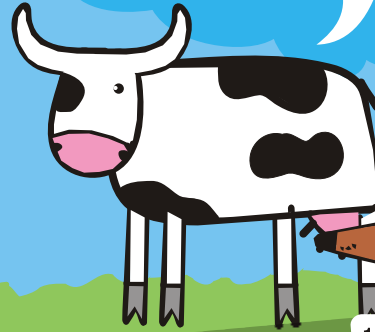
Keçi **“Mee! Mee!”** diye bağıyor.
Bana biraz taze ot
ver.” diye bağıyor.

At **“Hi! Hi!”** diye kişniyor, “Uzun
bir yol var.”

Biri eve geldi.
Kapıya **“Tak tak!”** Vuruyor.

Kurbağa vıraklıyor: **“vırak vırak!”**
Buradaki çimenler çok lezzetli.”

Guguk kuşu bir dalda oturuyor:
“Guk guk!”

Minsk şehri “19. Şehir Çocuk
Polikliniği” Erken Müdahale
Kaynak Merkezi öğretmen ve
konuşma terapisti
S. A. Chipurko